

A Hargita Megyei Kulturális Központ

A Hargita Megyei Kulturális Központ elődje a Népi Alkotások Háza volt, amely Romániában az 1968-as közigazgatási átszervezés után létrehozott Megyei Művelődési Bizottságok mellett működött, egy országos hálózat megyei szintű közművelődési intézményeként. Irányította, átfogta a megye falusi kultúrotthonait, a műkedvelő csoportok tevékenységét. Szakirányítói módszertani füzeteket adott ki a kultúrházak, táncsoportok működtetésére vonatkozóan.

A Hargita Megyei Népi Alkotások és Művészeti Tömegmozgalom Irányító Központja gondozásában jelent meg néhány alapvető tárgyi néprajzi kiadvány Csíkszeredában. Erre a korszakra jellemző a folklórmozgalom, a tömegművelődés megszervezése falusi pártpropaganda-felelősök közreműködésével. Egy 1971-es statisztika szerint a megyében 9 művelődési ház, 169 művelődési otthon, 59 közkönyvtár, 116 filmszínház működött. 706 műkedvelő együttes ápolta a hagyományokat, 10 200 műkedvelő részvételével. (Hargita Kalendárium, 1971)

Huszonegy év telt el a szocialista kultúrpolitika jegyében, azt követte 1989–1997 között a rendszerváltás és a társadalmi átmenet nyolc éve. 1997-ben decentralizálták az országos hálózatot, és az Alkotások Háza országosra

megyei tanácsok alárendeltségébe és költségvetésébe tartozó kulturális alintézményekké váltak. Új nevet 2001-ben szerzett az intézmény, azóta Hargita Megyei Kulturális Központ a hivatalos neve. Ma visszanezve, a rendszerváltás óta eltelt 32 évből 24-et már mint Hargita Megyei Tanácsának alintézménye tarthatunk számon.

Nem véletlen, hogy a bevezetőben teret szenteltem a rendszerváltás előtti időszak jellemzésére. Úgy vélem, hogy a megye közművelődését működtetők ma is ebből az örökségből merítenek, ide kell visszanyúlnunk, ha meg szeretnénk érteni a napjainkban zajló, közművelődéshez kapcsolódó jelenségeket. Több esemény túlélte a rendszerváltást, és tovább él (Tatros Forrásánál Csángó Fesztivál, Régizene Fesztivál). Időközben lényeges változások történtek: a rendszerváltást, majd az 1997-es decentralizálást követően hangsúlyosan érezhető a civil szervezetek megjelenése. A korábban informálisan működő csoportok, szervezetek az erőteljes intézményesülés útjára léptek, amely a forrásszerzésnek, érdekvégyesítésnek és számos társadalmi kihívás következménye volt. Meglátásom szerint a Népi Alkotások Háza-ból lett Hargita Megyei Kulturális Központnak újra kellett definiálnia

saját szerepét, főleg azután, hogy a rendszerváltás után a törvény a kultúrotthonokat a helyi önkormányzatok hatáskörébe helyezte. Ez az önmeghatározás részben sikerült is: az intézményre elsősorban egy Csík térségi beágyazódás jellemző, van egy pozitív intézményi imázs, amely a térségben példamutató és referenciaértékkel bír. Részben megtartotta eszmei módszertani központ szerepét, kapcsolatát a falusi művelődési házakkal, civil szervezetekkel. Sikerült új eseményeket feltenni a kulturális palletára, ugyanakkor megőrizni és korszerűsíteni rendszerváltás előtti rendezvényeket. Számos partnerség, együttműködés fűződik az intézmény nevéhez, úgy a megyében, mint Erdély-szerte, Magyarországon, Európa számos szegletében. Az intézmény kétszer is kulcsszerepet vállalt Hargita megye kulturális stratégiájának létrehozásában, a 2013–2020, illetve a 2021–2030 időszakokban.

Az intézmény tevékenysége

Mint már említettem, intézményünk Hargita Megyei Tanácsának egyik kulturális alintézménye. Hasonlóan megyei rangú intézmény a székelyudvarhelyi székhelyű

Megyei farsangbúcsúztató (Fotó: Ádám Gyula)

Hagyományörzési Forrásközpont, amely Udvarhelyszéken, illetve a Gyergyószárhegyen működő Kulturális és Művészeti Központ, amely Gyergyószéken és a megye északi, román nyelvű közösségeivel tartja szorosabban a kapcsolatot.

A Hargita Megyei Kulturális Központ 2008 óta programokban tervezi meg az éves tevékenységét, amelyekhez különféle projektek kapcsolódnak. Ennek költségvetését és szakmai ismertetőjét nyújtja be a Megyei Tanácsnak, amelyre támogatási szerződést kötnek a felek, ugyanakkor pályázik és támogatókat keres, saját bevétellel rendelkezik.

Intézményünk weboldalának a címe: www.ccenter.ro, amelyet rendszeresen aktualizálunk. Facebook-oldalunkon napi szinten vagyunk kapcsolatban a követőkkel. Több honlapot és Facebook-oldalt is adminisztrálunk a nagyobb események esetében.

Az elmúlt években 13-14 programcsomagban foglalmaztuk meg a tevékenységi tervünket.

A hagyományos népi kultúra, a hagyományos közösségek ünnepei, szokásai és kultúrája témakörben két programunk is van, a Megyei Farsangbúcsúztató és a Csángó Program.

A Hargita Megyei farsangbúcsúztató az egyik legsikeresebb közösségi eseményünk, amelyre az évek során sikerült egy önfenntartó modellt kidolgozni. A rend-

szerváltást követően 1993-ban szervezték meg egykori kollegáim a farsangbúcsúztató szokását bemutató találkozót. A rendezvény az első két évben Csíkszeredában zajlott, azzal a céllal, hogy a városi lakosság megismerhesse a farsangtemetés szokását. Volt még pár település, ahol folytonosnak volt mondható, különben a nyolcvanas évekre a legtöbb faluban sikerült a szokást a kommunista rendszernek betiltani. Azóta 13 faluközösség vesz részt a találkozón, autentikus vagy felújított és rekonstruált népszokással, falusi közegben. A modell a kalácsa gondolatára épül, amely a székely falvakban ma is meghatározó a közös munkákban, a kölcsönös segítség elvén alapszik. A rendezvény húshagyókedd előtti szombaton zajlik, a helyszín pedig

évről évre változik, minden évben más csoport és faluközösség vállalja a házigazda szerepét. Az egész napos bolondos, álarcos multság mára az év első felének egyik leglátványosabb eseménye, mely számos érdeklődőt, turistát vonz a térségbe, néprajzkutatók, antropológusok számára pedig gyakori kutatási terep. Ebben intézményünknek óriási szerepe van: a rendszer kidolgozása, a szakértői háttér, a koordináló szerep, a mediatisálás, a megújulásra törekvés hárult ránk. Néprajzi előadások, a szokás helyi őrzőinek értékelése, stafétaátadás gazdagítják a programot. Közösségépítésre kiváló példa, főleg a házigazda település számára. A visszajelzések szerint egy ilyen esemény után a vezetőség, a lakosság és a civilek sokkal jobban tudtak együttműködni a faluban.

A Csángó Programban a gyimesi és moldvai csángó közösségekkel való kapcsolattartás, eseményszervezés, közösségépítés, képzés terén bonyolítunk projekteket. Ide tartozik a Tatros Forrásánál Csángó Fesztivál, a Csíkszeredai Csángó Nap megszervezése, a kosteleki közösséggel folytatott együttműködés tánctanítás, fellépések és ünnepek kapcsán.

Az intézmény koordináló és összefogó szerepben két progra-

Tatros Forrásánál Csángó Fesztivál (Fotó: Ádám Gyula)

mot is működtet: Hargitai Megyenapok Program és a Székelyföld Napok Program.

A Hargitai Megyenapok létrejöttét magyarországi testvérmegyei példa ihlette, és Hargita megye tanácsának kezdeményezésére jött létre. Intézményünk kapta a koordináló feladatot, és az évek során igyekeztünk ezt tartalommal megtölteni. Olyan programkínálatot nyújtó rendezvénysorozatként határoztuk meg, amely az ideérkezőknek megmutatja a megye értékeit a pünkösdi búcsú előtti héten. Általában 100–150 program zajlik ebben az időszakban: kiállítások, koncertek, vásárok, gyermeknéptáncfalalkozó.

A Székelyföld Napok szintén egy olyan rendezvénysorozat, amely a Székelyföld vonzerejét növelő programokban bővelkedik, ugyanakkor a Székelyföldön belüli kapcsolatokat erősíti. Itt a három székely megye, Hargita, Kovászna és Maros megyék tanácsai és azok kulturális intézményei fognak össze, számos önkormányzat és település kapcsolódik be. Az ősszel tartott Székelyföld Napok kiemelt eseményei az Orbán Balázs-díj átadása, káposztavásárok, fotófesztivál, dokumentumfilm-fesztivál, Grafikai Biennálé és konferenciák. Évekig intézményünk koordinálta az eseményt, második éve, hogy javasla-

tunkra rotációs módszerrel mindig más megyét illet a szervezés.

A Régizene Program egész évben a régi zenét tartja szem előtt, ehhez számos projekt kapcsolódik.

Intézményünk 2005-től szervezi a Csíkszeredai Régizene Fesztivált. Egyik legkedveltebb rendezvényünk, ahol a legnagyobb humán és anyagi tőkét mozgatjuk meg. Sokszereplős, nagy esemény, azt gondolom, hogy méltó folytatói vagyunk annak az örökségnek, amit ránk hagytak elődeink. A fesztivált 1980-ban alapították, egy olyan társadalmi környezetben, amikor a magyar kultúra művelése és a romániai magyarság szellemi, kulturális élete kezdett korlátok közé szorulni. 1986-ban betiltották a fesztivált, mert kezdett igen erős intézménnyé nőni: az akkor nagyon népszerű Barozda Együttes alapította, a bukaresti televízió magyar adásának köszönhetően országos ismertségre tett szert, s akkorra már az erdélyi régizene mozgalom meghatározó fórumává nőtte ki magát. A rendszerváltást követően újraindították, és számos magyarországi előadó lépett fel a csíkszeredai Mikó-vár udvarán. Intézményünk már 16 esztendeje szervezi a fesztivált, ezalatt sikerült megünnepelni az alapítás 30. és 40. évfordulóját is. Európa neves régizene együttesei

viszik jó hírünket a világban, tagjai vagyunk az Európai Régizene Fesztiválok Hálózatának, és évek óta birtokoljuk az EFFE minősítést, mely a legjobb európai fesztiválok dukál. A fesztivál ideje alatt (8-10 nap) több mint 20 koncert, gyermekfoglalkozás és kísérő programok zajlanak. A fesztivál ideje alatt tart 2008 óta a Régizenei Nyári Egyetem, amelyen 10–12 mesterkurzust végezhet 60–80 diák. Ez a város és környéke egyik legkedveltebb fesztiválja, egy nagyon komoly és zeneértő (és nem csak idősekből álló) közönség tiszteli meg minden évben. Régizene programunk része az év folyamán régizene koncertek szervezése, de továbbképzéseket is támogatunk. Legutóbb a jegyekből befolyt összeget kipályáztattuk, így fiatal tehetséges zenészeket tudunk támogatni. A program célja az utánpótlás-nevelés, a közönségnevelés, és a kulturális örökségünkre való figyelem felkeltése. Sikerral hirdettük meg a Joannes Kajoni 390 emlékévet, amelyhez számos partnert találtunk, és Kájoni János ferences szerzetes alakját, korát közelebb tudtuk vinni a mai emberhez.

Több programunk zajlik az együttműködés, a megye kulturális értékeinek felkarolása, támogatása, megmutatása jegyében.

A Kultúra Hargita Megyének, munkanevén Vidéki Program célja, hogy színházi, komolyzenei és néptáncos produkciókat juttassunk el vidéki településekre, serkentve az ottani kultúrotthonok tevékenységét, közelebb hozva a közönséghez professzionális formációk előadásait. Nagy sikernek örvendett ez a program a világvárványig, reméljük, hogy egy bérletes rendszert kidolgozva tudjuk folytatni.

Intézményünk egyik erőssége a vizuális kultúrával foglalkozó programcsomag.

A Vizuális Művészetek Program keretében a Hargita megyei Képző-

Régizene fesztivál (Fotó: Ádám Gyula)

Kiállítások a Megyeháza Galériában – Free Camp (Fotó: Ádám Gyula)

Fotókurzus (Fotó: Ádám Gyula)

művészek éves tárlatát szervezzük meg, és mutatjuk be több helyszínen. A kortárs képzőművészet rangos fórumává nőtte ki magát a Free Camp nemzetközi alkotótáborunk, ugyanakkor partnerek vagyunk különböző projektekben, kiállításokban, képzőművészeti albumok szerkesztésében és kiadásában.

Egy éve került intézményünk kezelésébe a Megyeháza Galéria, ennek a működtetése új kihívás számunkra. Rangos kiállítások, jó hangulatú megnyitók és tárlatlátogatások megszervezése itt a feladatunk, és kiemelten figyelünk arra, hogy iskolákkal rendhagyó rajz-, akár társadalomismereti órákat tartsunk a Galériában.

Akkreditált fotós képzést működtetünk az intézményben, közel 200 diplomát adtunk ki azoknak, akik elvégezték a 80 órás fotókurzusunkat. A képzés erőssége a te-repmunka, és az alumni rendszer: végzett fotósainkkal állandó kapcsolatban vagyunk, különféle projektekben együtt tudunk dolgozni. A Fotós Programunk keretében fotókiállításokat és fotótáborokat szervezünk, hatalmas anyag gyűlt

fel, amelyek értéke egyre nagyobb, ahogy a falukép és a falusi társadalom változik.

Az intézmény módszertani központ szerepét hangsúlyozó tevékenységek

Tudásmenedzsment Programnak neveztük el mindazokat a tevékenységeket, amelyben a tudásátadás valamilyen formában tetten érhető. Ősszel rendszeresen szervezünk képzéseket (közösség-szervezés, online rendezvények szervezése, kommunikáció stb.). Fontos számunkra, hogy azokban a témákban, amelyekről jelzést is kapunk, kérdések merülnek fel, probléma van, szervezzünk tanácskozást, szakmai napot. Nagyon értékes szakkönyvtárunk van, amely közművelődési, néprajzi, szociológiai, helytörténeti szakirodalommal rendelkezik, sokszor adunk tanácsot, információt, adatokat szakdolgozóknak, érdeklődőknek. Jó kapcsolatban vagyunk szakintézményekkel is, a Kolozsvári Néprajz tanszékkal, a Kriza János Néprajzi Társasággal, az EMKÉ-vel, a Hagyományok Házával és értékes tudást kaptunk a Heves megyei szakmai partnereinktől, továbbá a Nemzeti Művelődési Intézet munkatársaitól. Nagyon fontos számunkra, hogy a térségben úgy tekintsenek ránk, mint egy olyan intézményre, amely szakmailag útbaigazít, válaszai vannak, és partner a kezdeményezésekben, külsősként pedig megtalálják bennünk a megbízható partnert.

DR. FERENCZ ANGELA 1998-ban szerzett néprajz és magyar szakos tanári diplomát a pécsi Janus Pannonius Egyetemen. 1998 óta a Hargita Megyei Kulturális Központ munkatársa, 2008-tól vezetője. 2013-ban védte meg doktori dolgozatát a Pécsi Egyetem Nyelvtudományi Doktori Iskolájának Társadalmi kommunikációs alprogramjában „Helyi kulturális események prezentációs gyakorlata a Csíki-medencében” címmel.